

La Humanitat

Any II : Núm. 218
Barcelona, divendres, 22 juliol de 1923

Redacció i Administració: Ronda Sant Pere, 11, pral. : Telèfons 24646 i 24647
Impremta: Muntaner, 49 :-: Telèfon 31518

Fundador: LLUIS COMPANYS

LA DESCATALANITZACIÓ D'ANDORRA

França, cada dia més, accentua la seva influència a la Vall

Ens ha vingut a veure un andorrà, veí de Barcelona, on el retenen des de ja anys els seus negocis. El nostre visitant, que comparteix l'afecte de la seva terra nadiua amb un gran amor per Catalunya se'n ha expressat amb frases adorables.

—Andorra—ens ha dit—està perdent per moments la seva catalanitat. La seva condició d'Estat lliure i neutre s'està espaint de mica en mica. D'aquella típica i per a nosaltres sagrada independència, de seguir les coses com ara, aviat no en quedarà res.

—Com és això?

—França, des de ja molt temps, té cura d'afrancesar Andorra. Els andorrans de bona fe deixen fer sense adonar-se que cada dia perd la petita República una mica del seu caràcter. Un dia França ens envia un comissari de policia que no necessitarem. Un comissari de policia francès amb més atribucions que els anteriors i amb la consigna d'assimilar la justícia andorrana a la del seu país. Els veïns d'Andorra, potser esperats davant una il·lusoria invasió d'obres comunistes, amb motiu de les obres que es fan a la Vall, ho acceptaren. Ara, França, ens ha imposat

segells de Correus. Abans ens va portar personal francès per a les oficines postals i telegràfiques. Un representant del Ministeri d'Asser Estrangers a França exerceix des de ja poc de cap de comunicacions a Andorra la Vella. Acaben d'ésser instal·lades estafetes franceses a Soldeu, Canillo, Encamp, Sant Julià de Lòria, La Massana i Ordino. Mentre per l'entrada dels francesos a la Vall no s'hi posa cap obstacle, l'entrada pel costat d'Espanya està ara plena d'entrebanes i formulismes. Per tot arreu s'ou parlar francès. Això, a la vigília d'aconseguir Catalunya la seva autonomia, és un fet força dolorós i significatiu.

—Però ¿no hi ha un co-príncep català a Andorra?

—Sí. És el bisbe de la Seu d'Urgell, el doctor Guitart; però l'actuació d'aquest no es deixa sentir enlloc. Probablement no li interessa la catalanització de la República d'Andorra. I potser el que està passant és vist amb bons ulls en certes esferes de Madrid.

Heus ací el que ens ha dit un andorrà enamorat de Catalunya. Caldria que les seves paraules trobessin ressò allà on han de trobar-lo.

El tinent d'alcalde senyor Ernest Ventós va donar abir una interessant conferència sobre "La política de proveïments de l'Ajuntament", essent molt aplaudit pel públic que omplena el local del Foment Republicà del districte sisè

ELS DIPUTATS SENYORS OTERO I CASTELAO A BARCELONA

«Us parlo en gallec i m'enteneu. Fora d'aquí, molts no voldran entendre'm...», diu el senyor Castelao

Ahí, a les cinc de la tarda, els diputats gallecs senyors Otero i Castelao van visitar la Col·lecció Plandiura i, després, donaren un tomb pel Parc de Montjuïc, on visitaren detingudament el Poble Espanyol.

A les set de la vetlla, visitaren "Pa-lestra" i seguidament el local de la Unió Democràtica de Catalunya, on hi hagueren parlamentats.

A dos quarts de nou foren obsequiats amb un vermut al domicili de la Joventut d'Esquerra "La Falç".

A la nit, assistiren a una festa al Centre Cultural Galleg.

A les nou de la vetlla, els senyors Castelao i Otero varen saludar al poble de Catalunya per mitjà de la ràdio.

El senyor Castelao, en gallec, va fer un bell parlament, que començà amb aquestes paraules:

«Us parlo en gallec i m'enteneu. Fora d'aquí, molts no voldran entendre'm...»

COM A ESPANYA

A l'Argentina, es creen quatre nous Estats federals, amb ampla autonomia

Llegim, a "La Prensa", de Buenos Aires, la nova que els diputats socialistes han pres l'acord de crear els nous estats federals de La Pampa, Rio Negro, Misiones i Chaco, aquest darrer agregat a Formosa. Diu així el rotatiu bonaerense:

"Establece el proyecto aceptado por el grupo socialista que las constituciones a dictarse en esos cuatro nuevos Estados federales argentinos deberán asegurar un régimen laico de gobierno, una amplia autonomía municipal y una moderna legislación de trabajo. Dispone también que el Poder Ejecutivo procederá a convocar las Convenciones Constituyentes, que se reunirán en las respectivas capitales, debiendo la que correspondería a Chaco-Formosa hacerlo en la ciudad de Resistencia. En todos los casos se elegirá un convencional por cada 4.500 habitantes o fracción que no baje de 2.500.

Se reservará en las nuevas provincias, como bienes privados de la Nación, las minas de hierro y de hulla, los criaderos, fuertes y depósitos naturales de petróleo y los hidrocarburos gaseosos que se encuentren en el subsuelo o que se escapen de la superficie de la tierra. También se reservarán las zonas forestales.

Una ley especial creará los juzgados federales, que atenderán las necesidades de las nuevas provincias. Estos juzgados invendrán en todas las causas y juicios que en el momento de hacerse efectiva la provincialización estén en trámite ante la justicia letrada de los territorios, aplicando las leyes procesales vigentes en la fecha, salvo la expresa manifestación de las partes optando por la justicia ordinaria, que las Constituyentes creen, opción que solamente podrá hacerse siem-

pre que lo autoricen por razón de materia o persona las leyes del fuero federal.

Dentro de los seis meses de promulgadas las respectivas Constituciones, en cada caso el poder ejecutivo deberá constituir los tres poderes del Estado, cesando inmediatamente toda intervención de las autoridades nacionales en los asuntos de orden provincial."

Entre els socialistes de l'Argentina i els d'Espanya hi ha alguna diferència.

L'any polar internacional

Ha sortit l'expedició científica polaca

Varsòvia. — Ha sortit de Varsòvia l'expedició científica polaca que ha de prendre part en l'Any Polar Internacional, durant el qual s'estudiaran els fenòmens polars en Beeren Eiland.

L'expedició està integrada pel director de l'Institut de Meteorologia de Varsòvia, professor Lugeon, que actuarà de president; els enginyers senyors Centkiewicz i Gurtzman i els senyors Lysakowski i Stedlecki.

L'expedició es dirigeix a Narvik, Noruega i des d'allí embarcarà en un vaixell noruec amb direcció a Beeren Eiland.

Acabada la instal·lació dels expedicionaris, el professor Lugeon i l'enginyer Gurtzman tornaran a Polònia, quedant els restants membres a Beeren Eiland, on passaran l'hivern.

Les erupcions volcàniques són la causa de les perturbacions atmosfèriques?

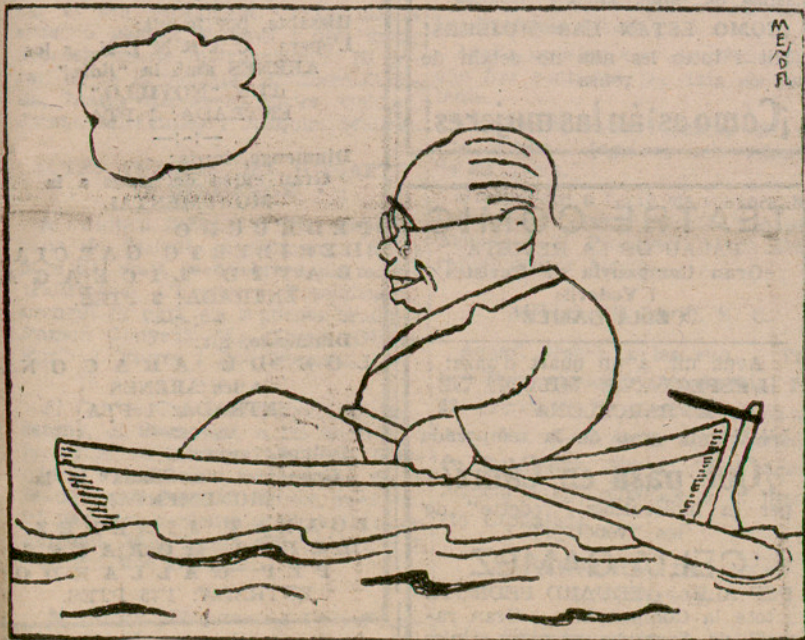
Nova York. — El "Butlletí de la Societat Americana de Meteorologia" publica unes importants declaracions del savi meteoròleg doctor Humphreys, de l'Oficina Meteorològica Central dels Estats Units, afirmant que la temperatura excepcionalment baixa que es registra durant aquest estiu, és una conseqüència de les erupcions volcàniques registrades recentment.

Declara l'esmentat savi que els residus volcànics estacionats a l'atmosfera oposen una barrera als raigs solars,

pel que de continuar les erupcions volcàniques, la temperatura mitja de la Terra sofriria un considerable descens.

Afegeix el doctor Humphreys que està completament demostrat que a les violentes erupcions volcàniques han succeït sempre períodes d'un anormal descens de la temperatura.

En l'any 1816 es registrà a tot el planeta terrestre una ona de fred intensíssim com conseqüència de la violenta erupció volcànica del Tombaro, esdevinguda l'any anterior.

DESPRES DEL DEBAT

—La nau segueix vent en popa...

LA SITUACIÓ D'ALEMANYA

Qualsevol que sigui el resultat de les properes eleccions, els «nazis» estan resolts a enderrocar la República

Londres. — El corresponal del diari "Daily Herald" a Amsterdam, comunica que es troba en circumstància de poder afirmar, segons notícia confidencial que ha pogut obtenir d'un agent d'Hitler, que els nazis estan resolts a enderrocar la República alemanya costi el que costi, i sigui el que sigui el resultat de les eleccions del 31 de juliol.

Es necessari acollir aquesta notícia, per ara almenys, amb tota classe de reserves, fins que es coneguin resultats complementaris.

Segons el "Daily Herald", si els partits d'extrema dreta, és a dir, els d'Hitler i Hugenberg, obtenen la majoria, el nou Govern estarà format amb l'ex-kromprinz al cap. Hitler pròpiament no formarà part d'aquest Govern, però romandrà al cap del partit nazi.

El Govern de la República seria aleshores immediatament desposseït i abolit el sistema parlamentari. Seguidament es convocaria eleccions, sense votació secreta, per a la constitució d'una Assemblea nacional.

En el cas que no obtinguin la majoria els partits d'extrema dreta el 31 de juliol, Hitler es troba decidit a presentar un ultimàtum al Govern central cominant-lo amb lliurar tots els poders a la Reichswehr i a l'exèrcit d'Hitler.

Els nacionalistes creuen que el Govern nacional no resistirà a l'ultimàtum, els detalls del qual estan ja convinguts i d'acord amb els plans del

general Schleicher, actualment ministre de la Guerra.

Per al cas en què el Govern es resisteixi a la resignació de poders, Hitler està disposat a emprar la violència.

A darrers d'aquest mes s'enviarà als agents nazis de tot Alemanya una proclama portant la data de l'1 d'agost. Es creu saber que cada cap local del partit nacional-socialista té l'ordre d'ocupar tots els edificis públics, les estacions de T. S. F., i les estacions de ferrocarrils, així com els serveis telegràfics i telefònics.

Estan ja designades les tropes especials per a detenir els caps del partit social-demòcrata i als presidents dels sindicats obrers.

Els nacional-socialistes disposen d'una gran quantitat d'armes i de municions, amb dipòsit central a Brunswick. Per al cas en què aquestes provisions no siguin suficients, els nazis compten en què la Reichswehr obrirà els seus dipòsits a l'exèrcit d'Hitler.

A tot arreu del país es requisaran innombrables automòbils per a conduir les tropes d'Hitler a Berlín, el total de les quals s'eleva a 350.000 homes, i no es veu la manera com podran resistir els socialistes i els republicans a un cop d'Estat preparat d'aquesta manera.

Una escena de platja. --- Abans del bany, una estona de conversa sota les carícies del sol lluminós i l'aire pur